

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobkyne **M. H.**, bývajúcej v L., proti žalovaným 1/ **R. F.**, bývajúcemu v Ž., 2/ **R. F.**, bývajúcej v Ž., 3/ **E. K. S., s.r.o.**, so sídlom v B., zast. Mgr. R. K., advokátom v B., **o vyslovenie neplatnosti zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere a o neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy**, vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 4 C 285/2006, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici zo 17. januára 2008, sp. zn. 16 Co 280/2007, takto

r o z h o d o l :

Mimoriadne dovolanie **o d m i e t a** .

Žalovaným 1/ až 3/ náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Žiar nad Hronom rozsudkom zo 16. júla 2007, č. k. 4 C 285/2006-73 návrh žalobkyne na vyslovenie neplatnosti zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere č. X., X., ktorú 10. októbra 2001 uzavreli P. S. S., a.s. ako veriteľ a žalovaní 1/ a 2/ ako dlžníci, a dohody o zrážkach zo mzdy, ktorú ten istý deň uzavrela žalobkyňa s P.S.S., a.s. (právny predchodca žalovaného 3/) na zabezpečenie uspokojenia pohľadávky vyplývajúcej z vyššie uvedených úverových zmlúv, zamietol. Zároveň žalobkyni uložil povinnosť zaplatiť žalovanému 3/ náhradu trov konania. Vec posúdil v zmysle ustanovení § 37, § 39, § 546 a § 551 ods. 1 O.z. Dospel k záveru, že skutočnosť, že žalobkyňa po piatich rokoch zistila, že ako podklady pre schválenie jej ručiteľského záväzku boli bez jej vedomia P.S.S., a.s. predložené falšované doklady o jej príjme od spoločnosti M. R., s.r.o., B., ktoré v skutočnosti nedosahovala, nebola s touto spoločnosťou v žiadnom pracovnoprávnom vzťahu, nemá vplyv

na to, že dobrovoľne, slobodne uzatvorila dohodu s veriteľom, v ktorej písomne zobrala na seba povinnosť uspokojiť jeho pohľadávku, ak ju neuspokojí sám dlžník. Ohľadom námietky žalobkyne, že napadnuté zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere sú neplatné v zmysle § 39 O.z., vyslovil, že žalobkyňa uzavrela dohodu o ručení v zmysle § 546 O.z., čo je úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom neodporuje zákonu, ani ho neobchádza, rovnako sa neprieči dobrým mravom. Podobne vo vzťahu k dohode o zrážkach zo mzdy dospel k záveru, že žalobkyňa túto uzatvorila dobrovoľne a v písomnej forme (§ 551 ods. 1 O.z.). Keďže obe dohody, prevzatie ručiteľského záväzku a dohodu o zrážkach zo mzdy, urobila slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne a úkony majú zákonom predpísané náležitosti, nie je daný zákonný dôvod pre vyslovenie ich neplatnosti. O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 1 O.s.p. a § 149 ods. 1 O.s.p.

Krajský súd v Banskej Bystrici rozsudkom zo 17. januára 2008, sp. zn. 16 Co 280/2007, rozsudok okresného súdu v celom rozsahu potvrdil. Žalovaným 1/ a 2/ trovy odvolacieho konania nepriznal, vo vzťahu k žalovanému 3/ zaviazal žalobkyňu na ich zaplatenie. Doplnil dokazovanie výsluchom žalovaných a oboznámením sa so spisom O. Č. (vo veci úverového podvodu, pričom obvinení boli žalobkyňa, žalovaný 1/ a D. Š.; voči žalobkyňi bolo trestné stíhanie zastavené) a v rámci toho aj s výpoveďou obvineného D. Š., konateľa spoločnosti M. R., s.r.o. Nestotožnil sa s názorom žalobkyne, že predloženie sfalšovaných dokladov spôsobilo absolútnu neplatnosť zmluvy o úvere. Predloženie falošných dokladov nemá vplyv ani na jej ručiteľský záväzok, ktorým sa zaviazala ručiť pre úver žalovaných 1/ a 2/. Dospel k záveru, že žalobkyňa nepreukázala svoje tvrdenie, že nemala vedomosť o výške úveru 600 000,-- Sk (tvrdí, že myslela, že ručí za cca 200 000,-- Sk) a skonštatoval, že je vecou ručiteľa, aby si pred tým, než urobí písomné vyhlásenie o ručení, obstaral potrebné informácie o záväzku. Stotožnil sa s názorom súdu prvého stupňa v posúdení otázky platnosti zmluvných záväzkov. Žalobkyňa vedela, za čo ide ručiť, a pokiaľ ručila, svojím podpisom potvrdila záväznosť oboch zmlúv. V konaní nebolo preukázané, že by zmluvy boli neplatné z iných dôvodov (§ 37 O.z.). O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 224 ods. 1 O.s.p., § 142 ods. 1 O.s.p. a § 150 O.s.p.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal na podnet žalobkyne generálny prokurátor Slovenskej republiky mimoriadne dovolanie. Žiadal, aby ho Najvyšší súd Slovenskej republiky zrušil a vrátil odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Poukázal na to, že odvolací súd sa pri svojom rozhodovaní neriadil zákonnými ustanoveniami § 1 O.s.p., § 29

ods. 2, 4 O.s.p., § 115 ods. 2 O.s.p., § 132 O.s.p., § 158 ods. 2 O.s.p., § 211 ods. 2 O.s.p., § 219 ods. 1 O.s.p., § 3 ods. 1, § 34 a § 39 O.z., § 303, § 304 ods. 1 ObZ a § 261 ods. 3 a 4 ObZ. Namietal, že odvolací súd sa nezaoberal okolnosťami vzniku samotnej zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere, čo bolo predmetom návrhu, ale sa zameril na okolnosti vzniku a platnosti ručiteľského záväzku žalobkyne, pričom opomenul akcesorickú povahu ručiteľského záväzku voči záväzku dlžníka, t.j. že vznik a trvanie ručenia sú priamo podmienené existenciou hlavného (zaist'ovaného) záväzku. Súdom prvého i druhého stupňa vytkol nesprávnu aplikáciu § 546 O.z. na posudzovaný ručiteľský vzťah. Záväzkové vzťahy, ktoré vznikli zo zmluvy o úvere, sa bez ohľadu na povahu účastníkov spravujú záväzkovou časťou Obchodného zákonníka (§ 261 ods. 3 písm. d/ ObZ). Podľa názoru generálneho prokurátora v právnom štáte nie je akceptovateľný názor, že neobstojí názor žalobkyne, že žalovaný 1/ mal spôsobiť absolútnu neplatnosť zmluvy tým, že vedome predložil pre P.S.S., a.s. sfalšované doklady. Konanie žalovaného 1/, ako aj ďalších osôb, smerujúce k uzatvoreniu úverovej zmluvy bolo v takom hrubom rozpore s dobrými mravmi (§ 39 O.z.), že súčasne naplnilo znaky skutkovej podstaty trestného činu úverového podvodu. Z uvedeného dôvodu nemožno takémuto právnomu úkonu poskytnúť právnu (súdnu) ochranu. Hoci odvolací súd doplnil inak nedostatočné dokazovanie súdu prvého stupňa, neprihliadol na rozhodné skutočnosti, ktoré boli dôkazmi preukázané. V tejto časti jeho rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f písm. c/ O.s.p.), pretože súd aplikoval nesprávny právny predpis (ust. § 546 O.z.), ako aj nesprávny výklad § 3 a § 39 O.z. vzhľadom na zistený skutkový stav. Následne generálny prokurátor vytkol súdom vadu konania v súvislosti s ustanovením I. K., súdnej tajomníčky, za opatrovníčku žalovanému 1/. Uznesenie o ustanovení opatrovníčky okresný súd vyhlásil na pojednávaní konanom 16. júla 2007, pričom ustanovená opatrovníčka nebola na pojednávaní prítomná. Písomné vyhotovenie uznesenia a doklad o jeho doručení (§ 168 ods. 2 O.s.p.) sa v spise nenachádzajú, nie je teda možné posúdiť, či bolo riadne doručené, a teda či sa vôbec stalo právoplatným. Navyše, súd pred ustanovením opatrovníka nevykonal žiadne šetrenie smerujúce k zisteniu, či sú naozaj splnené podmienky podľa § 29 ods. 2 O.s.p. Rovnako pochybil aj odvolací súd. Žalovaný 1/ sa dostavil na odvolacie pojednávanie konané 17. januára 2008, kedy mu súd aj doručil rozsudok súdu prvého stupňa a ďalšie písomnosti. Z prítomnosti žalovaného 1/ na pojednávaní vyplýva, že dôvody pre ustanovenie opatrovníka pominuli (§ 29 ods. 4 O.s.p), no krajský súd napriek tomu nezisťoval od žalovaného 1/ jeho aktuálnu adresu, ponechal uznesenie o ustanovení opatrovníka v platnosti a opatrovníčke ustanovenej súdom prvého stupňa aj doručil napadnutý rozsudok. Týmto svojím postupom konajúce súdy odňali

žalovanému 1/ možnosť konať pred súdom, čím konanie zaťažili vadou podľa § 237 písm. f/ O.s.p.

Žalobkyňa sa vo svojom písomnom vyjadrení k mimoriadnemu dovolaniu stotožnila s právnou argumentáciou, čo sa týka merita veci, k procesným pochybeniam súdov sa nevyjadрила.

Ostatní účastníci konania nevyužili svoje právo a na výzvu súdu sa k mimoriadnemu dovolaniu generálneho prokurátora Slovenskej republiky písomne nevyjadřili.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd príslušný na konanie o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že mimoriadne dovolanie podal na podnet žalobkyne generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243e ods. 1 a 2 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozsudky, ako aj konanie, ktoré predchádzalo ich vydaniu, a dospel k záveru, že nie je daná prípustnosť mimoriadneho dovolania, pretože bolo podané predčasne.

Súd konajúci o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora musí v každej veci posúdiť, či zákonom ustanovené podmienky na jeho podanie boli splnené. Pritom je aj viazaný dôvodmi uvedenými v mimoriadnom dovolaní.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie.

Podľa § 159 ods. 2 O.s.p. doručený rozsudok, ktorý už nemožno napadnúť odvolaním, je právoplatný.

Podľa § 158 ods. 2 O.s.p. rovnopis písomného vyhotovenia rozsudku sa doručuje účastníkom, prípadne ich zástupcom do vlastných rúk.

Podľa § 47 ods. 2 O.s.p. ak nebol adresát písomnosti, ktorá sa má doručiť do vlastných rúk, zastihnutý, hoci sa v mieste doručenia zdržuje, doručovateľ ho vhodným spôsobom upovedomí, že mu zásielku príde doručiť znovu v deň a hodinu uvedenú v oznámení. Ak zostane i nový pokus o doručenie bezvýsledným, uloží doručovateľ písomnosť na pošte alebo na orgáne obce a adresáta o tom vhodným spôsobom upovedomí. Ak si adresát zásielku počas jej uloženia nevyzdvihne, považuje sa deň, keď bola zásielka vrátená súdu, za deň doručenia, i keď sa adresát o tom nedozvedel.

Podľa § 29 ods. 2 O.s.p. pokiaľ neurobí iné opatrenia, môže súd ustanoviť opatrovníka aj účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ktorému sa nepodarilo doručiť na známu adresu v cudzine alebo ak je doručenie písomnosti v cudzine spojené s ťažko prekonateľnými prekážkami, ktorý je postihnutý duševnou poruchou alebo ktorý nie je schopný zrozumiteľne sa vyjadrovať.

Podľa § 29 ods. 4 O.s.p. sudca alebo poverený zamestnanec súdu zruší uznesenie o ustanovení opatrovníka, ak pominú dôvody, pre ktoré bol opatrovník ustanovený.

Ustanovenie § 243e ods. 1 O.s.p. vymedzuje (nad rámec podmienok konania v prvom stupni, odvolacieho konania a tiež konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch podávaných účastníkmi konania) ďalšie tri podmienky konania, splnenie ktorých zákon vyžaduje práve v konaní o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Prvou z týchto podmienok je okolnosť porušenia zákona *právoplatným rozhodnutím súdu*, druhou požiadavka na ochranu práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a treťou nemožnosť dosiahnutia ochrany inými právnymi prostriedkami. Pretože všetky uvedené podmienky konania o mimoriadnom dovolaní musia byť splnené súčasne, nedostatok ktorejkoľvek z nich bráni vecnému prejednaniu mimoriadneho dovolania.

V predmetnej veci rozhodol odvolací súd rozsudkom. Len rozsudok riadne doručený do vlastných rúk účastníkovi konania, respektíve jeho zástupcovi s plnou mocou pre celé konanie, môže nadobudnúť právoplatnosť (§ 158 ods. 2 a § 159 ods. 2 O.s.p.). Pre riadne doručenie rozsudku sa vyžaduje, aby bol adresovaný účastníkovi konania a doručovaný na adresu jeho bydliska, t.j. miesta, kde sa trvalo alebo pravidelne zdržiava v takom rozsahu, že môže zásielku prevziať buď pri prvom alebo opakovanom pokuse o doručenie, prípadne

bude mať reálnu možnosť zásielku vyzdvihnúť počas doby jej uloženia na pošte. Ak sa zásielka vráti súdu ako nedoručená z dôvodu, že adresát je na danej adrese neznámy, je súd povinný vykonať úkony pre riadne zistenie pobytu účastníka, aby mu mohol rozsudok riadne doručiť.

Občiansky súdny poriadok umožňuje, aby súd účastníkovi, ktorého pobyt nie je známy, ustanovil súd opatrovníka, ktorý ho bude v konaní zastupovať a preberať jemu adresované zásielky s účinkom doručenia. Pre tento prípad je súd povinný okolnosť neznámeho pobytu účastníka konania vždy hodnoverne preukázať. Táto povinnosť zaťažuje súd, ktorý musí vyčerpať všetky možnosti na zistenie, či je pobyt účastníka skutočne neznámy, a či nie je namieste iné opatrenie. Inak vzniká riziko porušenia práva účastníka na prejednanie veci na súde v jeho prítomnosti a na vyjadrenie sa ku všetkým vykonaným dôkazom (čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd). Ak súd účastníkovi konania ustanoví opatrovníka, hoci k takému opatreniu neboli splnené podmienky ustanovené v § 29 ods. 2 O.s.p., odníme účastníkovi možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p.

Z hľadiska doručovania, ak bola zásielka doručovaná opatrovníkovi, na ktorého ustanovenie neboli splnené podmienky, nemožno doručovanú zásielku považovať za riadne doručenú. V prípade, ak ide o rozhodnutie, ktoré malo momentom doručenia nadobudnúť právoplatnosť, chybné doručenie túto okolnosť vylučuje.

Okresný súd ustanovil žalovanému 1/ opatrovníka po tom, ako márne doručoval na adresy zistené dopytom na žalovanú 2/ a žalobkyňu. Nevykonával žiadne ďalšie zisťovania adresy pre doručenie (či už bydliska, zamestnania alebo miesta podnikania) cestou Centrálnej evidencie pobytu obyvateľov (CEPO), Sociálnej poisťovne alebo príslušných obvodných oddelení Policajného zboru Slovenskej republiky, čo je inak bežný postup. Rovnako je pochybné doručenie uznesenia o ustanovení opatrovníka, ktoré sa doručuje tomuto opatrovníkovi. Uznesenie bolo vyhlásené na pojednávaní konanom 16. júla 2007 v neprítomnosti ustanoveného opatrovníka, pričom písomné vyhotovenie uznesenia nebolo urobené a doručené (žiaden z dôkazov opaku sa v spise nenachádza).

Nedostatky doručovania rozsudku súdu prvého stupňa boli zhojené jeho doručením krátkou cestou na pojednávaní odvolacieho súdu konanom 17. januára 2008, na ktorom bol žalovaný 1/ osobne prítomný. Odvolací súd však priamo od neho nezisťoval adresu pre

doručovanie, obmedzil sa len na zistenie, že sa zdržiaval v zahraničí. Napriek týmto skutočnostiam sa ani nepokúšal doručiť rozsudok, ktorým rozhodol o odvolaní, žalovanému 1/ na niektorú zo známych adries, ale doručil ho priamo opatrovníčke ustanovenej súdom prvého stupňa. Napadnutý rozsudok odvolacieho súdu *nebol riadne doručený všetkým účastníkom konania, a teda ešte nenadobudol právoplatnosť*.

S ohľadom na uvedené Najvyšší súd Slovenskej republiky dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora Slovenskej republiky bolo podané proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné a z tohto dôvodu ho odmietol (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243b ods. 5 a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

V zmysle § 148a ods. 2 O.s.p. povinnosť nahradiť trovy konania o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania. Žiaden zo žalovaných 1/ až 3/ si náhradu trov konania neuplatnil a zo spisu žiadne ich trovy v konaní o mimoriadnom dovolaní nevyplývajú, preto žalovaným 1/ až 3/ náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní nepriznal (§ 243i ods. 2 O.s.p., § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Poučenie: Proti tomuto uzneseniu nie je opravný prostriedok prípustný.

V Bratislave 31. marca 2010

JUDr. Martin Vladík, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Jarmila Uhlířová